

Gäller för: Kirurgiavdelning Alingsås, Kirurgi-ortopedi-urologimottagning

Giltig från: 2026-01-26

Alingsås

Giltig till: 2028-01-26

Innehållsansvar: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef

Godkänd av: Charlotta Claesson, (chacl1), Verksamhetschef

Bukpalpation kirurgiavdelningen

Bakgrund

Vårdhandboken är styrande dokument för Alingsås lasarett. Vårdhandboken saknar dokument inom detta område, därför har denna lokala rutin tagits fram.

Många patienter på kirurgiavdelningen har ont i magen. När patienten klagar över smärta i buken bör en sjuksköterska undersöka den. Detta ger en uppfattning om smärtan; var den är placerad, hur patienten reagerar på sin smärta före och under palpation samt om buken är mjuk eller hård.

På vilken patient?

Patienter som kommer akut till avdelningen med oklar buksmärta.

Patienter som är opererade i buken.

Patienter med annan smärta i buken.

Syfte

Bedöma patientens status.

Åtgärd

Undersökning

Fråga patienten!

Var och på vilket sätt gör det ont? När gör det ont? Hur gör det ont?

Molande – kan vara inflammatorisk

Intervall – kan vara hinder i tarmkanalen

Intensitet – hur ont gör det? VAS

Att tänka på: ha varma händer!

Inspektion

Inspektera hela buken. Notera avvikelser så som uppspändhet, asymmetri, operationssår mm. Formen på magen avslöjar gasfördelningen i buken.

Palpation

Palpationen ska göras systematiskt. Fråga patienten var smärtan sitter och börja palpera så långt bort från smärtan som möjligt. Börja palpera med lätt hand och knapp kontakt mellan undersökarens hand och patientens hud. Efter den ytliga palpationen prövar man att palpera något djupare. Bukpalpationen ger information om svårighetsgraden i den peritoniella reaktionen, dess lokalisation och förekomst av ev. resistenser. Lägg också märke till hudens temperatur, eventuella pulsationer eller svullnader.

Har patienten muskelförsvår, be patienten slappna av om det går.

Samtala med patienten under undersökning

Perkussion

Hur låter buken? Med handflatan på buken, knacka med andra handen och lyssna. Tympanistisk (trumliknande ljud)? Dämpad perkusionston?

Auskultation

Lyssna på buken med stetoskop. Lyssna en längre stund på varje punkt. Hur låter magen? Finns tarmljud? Är de rikliga, livliga (eventuell

gastroenterit), sparsamma, metallklingande (eventuell ileus)?

Utvärdering

Patienten bör undersökas vid varje pass. Vid förändring till det sämre eller osäkerhet i status bör läkare tillkallas.

Litteratur:

Wikström, J. (2013). Akutsjukvård. Omvårdnad och behandling vid akut sjukdom eller skada. Studentlitteratur: Lund

Andersson, R. (2013). Kirurgiska sjukdomar. Studentlitteratur: Lund

Jarvis, C. (2012). Physical Examination & Health Assessment. Elsevier Saunders: Missouri

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Kirurgiavdelning Alingsås, Kirurgi-ortopedi-urologimottagning Alingsås

Innehållsansvar: Henrik Jonsson, (henjo9), Enhetschef

Godkänd av: Charlotta Claesson, (chacl1), Verksamhetschef

Dokument-ID: SV9042-122748033-80

Version: 3.0

Giltig från: 2026-01-26

Giltig till: 2028-01-26